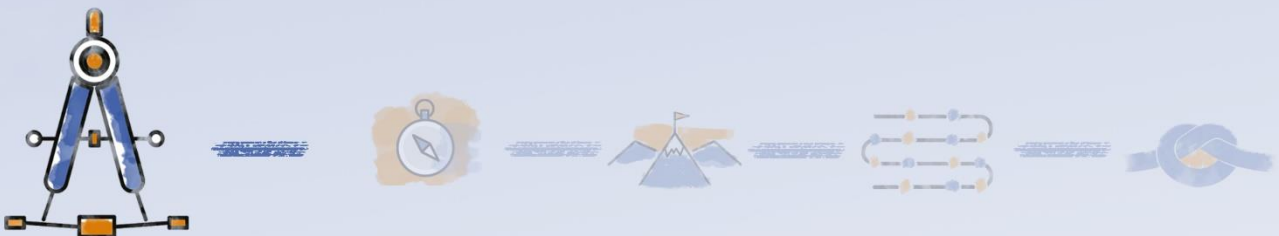

Maak Samen Tijd Vrij

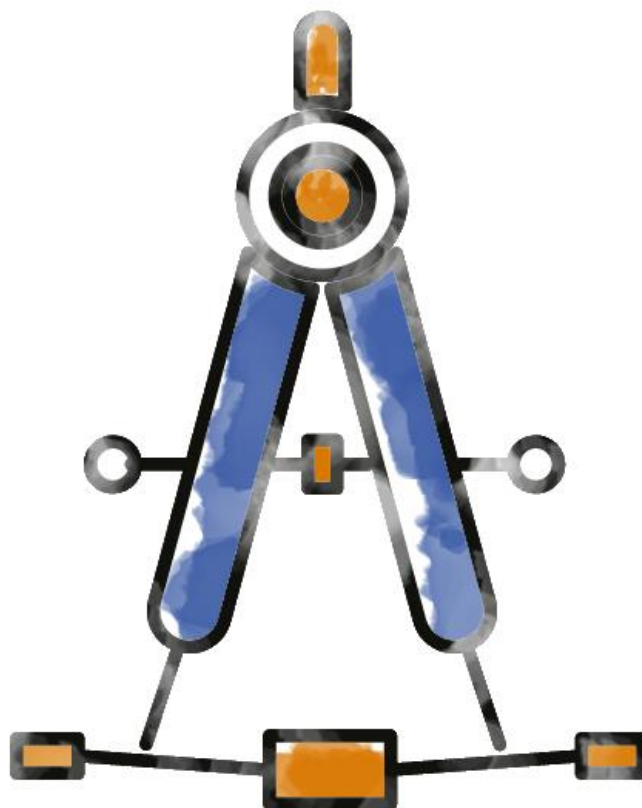
ONTWERP JE PROCES

Schakel 1: Ontwerp je proces

Inhoud

OVER MENSEN EN STRUCTUREN	3
WAAR STA IK, WAT WEET IK, WIE KEN IK AL?	4
SAMENWERKEN MET OOG VOOR ETHIEK	5
VERGROOT JE DRAAGVLAK	6
GEDEELDE GROND VINDEN – OP ZOEK NAAR WAAROM, WAARTOE EN HOE.....	7

Over mensen en structuren

Doelstelling: bieden van inspiratie en praktijkvoorbeelden over hoe je het traject mogelijk kan structureren en welke overlegvormen aangeraden zijn.

Doelgroep: lokale trekker

Voor je begint aan een traject of project is het belangrijk om bij een aantal zaken stil te staan en vorm te geven. Met wie je samen zit, hoe je overleg organiseert, wie je allemaal betreft, ... bepaalt niet alleen de inhoud van je traject of project, maar het legt ook meteen de basis voor de gedragenheid, scope en mogelijks de slaagkansen. Om je te begeleiden in de start van het werk rond jeugdhulp en vrije tijd, hebben we daarom 5 vragen geformuleerd die je op weg helpen:

1. Sta stil over je eigen positie: vanuit welke hoek vertrek je?

Begin je vanuit een voorziening die zijn eigen werking wilt heruitvinden of ben je een aanbodspeler die meer open wilt staan voor jongeren uit voorzieningen? Afhankelijk van wie trekt (vanuit jeugd aanbod, jeugddienst of voorzieningen): wat betekent dit als je hier werk van wilt maken en wie moet je zeker betrekken om dit te kunnen doen? Wil je enkel voor je eigen werking of project zaken veranderen of wil je het ineens breder trekken voor verschillende organisaties of voorzieningen?

2. Hoe is de “driehoeksverhouding” vertegenwoordigd in je project?

Ongeacht wie de eerste stap zet, raden we aan om zeker de driehoeksverhouding (jeugdhulp, jeugd aanbod en het lokale bestuur) vertegenwoordigd te hebben in het project in de vorm van een partnerschap. Hoe je dit doet, staat natuurlijk niet vast.

3. Hoe ga je samenwerken?

Een mogelijkheid is om met een stuurgroep te werken, waarbij iemand een trekkersrol opneemt. Die lokale trekker is verantwoordelijk voor het samenbrengen van de stuurgroep, verdeling van de taken, en bewaken van de voortgang van het proces. Maar je kan er ook voor kiezen om dit niet te doen en eerder een kleiner werkteam te maken, en relevante partners en actoren op andere manieren in de loop houden. Dit traject inbedden in andere overleggen is een andere piste die je kan nemen. Of een combinatie van de twee?

4. Zoek de juiste partners en de juiste mensen

Nadat je weet welke organisaties, voorzieningen en partners je wilt uitnodigen, komt dan de vraag: wie vanuit deze werkingen? Het is altijd interessant om hogere functies te spreken en te overtuigen van het project. Zo krijg je meer zekerheid dat het ingebed kan worden in de organisatie, maar deze personen en functies staan vaak wel verder weg van het werkveld en de concrete noden en wensen van de kinderen en jongeren.

5. Hoe ga je kinderen en jongeren die in voorzieningen verblijven betrekken?

Je hebt partners nodig doorheen het project. Maar vergeet de belangrijkste stakeholder in dit geheel niet: hoe ga je kinderen en jongeren zelf betrekken? Het gaat immers over hun vrije tijd en wensen. In de methodieken die verder aan bod komen in deze toolbox, komt het actief betrekken van kinderen en jongeren in de jeugdhulp regelmatig aanbod. Daarnaast kan je ook bekijken hoe je hen op een duurzamere/grondigere manier betreft in een soort klankbordgroep, regelmatig aftoetsen, vertegenwoordiging in de stuurgroep, ... Bekijk ook of er een organisatie in je stad of gemeente actief is die deze jongeren vertegenwoordigd.

3 tips:

1. Vertrek vanuit een duo, binnen dezelfde organisatie of samen met een partner.
2. Zorg voor een goede balans tussen uitwisseling en anderen aan het woord laten.
3. Werk al doende aan je draagvlak (project en bevragingen): neem andere diensten, collega's, partnerorganisaties, ... mee in je verhaal.

Waar sta ik, wat weet ik, wie ken ik al?

Doelstelling: vormgeven van je project door te bepalen waar je staat en in welke schakel van deze toolbox je kan beginnen

Doelgroep: stuurgroep

De Maak Samen Tijd Vrij-toolbox is opgesteld aan de hand van 5 schakels. Je kan je engageren om al deze schakels te doorlopen en zo grondig werk te maken van de structurele brug tussen jeugdhulp en de vrije tijd. Natuurlijk kan je ook focussen op 1 schakel of enkele tools en methodieken uitkiezen om specifiek mee aan de slag te gaan. Deze tool is relevant als je kiest voor het eerste en het begeleidt je mee hierin te starten. De schakels vormen echter geen chronologisch proces, maar vormen een continue wisselwerking. Bekijk dus zeker ook schakel 5, over evaluatie en verduurzaming, voor je van start gaat.

In deze toolbox vertrekken we vanuit het idee dat er een partnerschap is tussen verschillende organisaties of actoren dat het traject om te bouwen aan een brug tussen jeugdhulp en vrije tijd vorm geeft, bewaakt en stuurt. Binnen dit partnerschap onderscheiden we de stuurgroep als de regisseur van het traject. Bij veel tools zal de stuurgroep als doelgroep of als organisator aan bod komen.

Voor de aanvang van het traject kijk je met de stuurgroep een eerste keer naar de planning. Aan de hand van geformuleerde doelstellingen per schakel en wat er lokaal reeds gebeurde voor aanvang van het traject, wordt er bepaald in welke schakel het traject kan starten. Daarbij maak je de afweging of er voldoende bagage, expertise of ervaring is om te starten in een bepaalde schakel. Eventueel kan er gekozen worden om een aantal specifieke zaken uit voorgaande schakel(s) op te nemen bij de start van het traject als voorwaarde om in een latere schakel te starten.

Per schakel zijn een aantal doelstellingen geformuleerd waaraan moet voldaan zijn om naar de volgende schakel te kunnen gaan. Deze doelstellingen zijn geformuleerd om voldoende basis te hebben om bij verdere stappen in het traject op voort te bouwen. Wanneer de doelstellingen niet gehaald worden, zullen de volgende schakels in het traject minder kwalitatief kunnen worden uitgevoerd.

Schakel 1 – Ontwerp je proces: Na deze ontwerpfase heb je een duidelijk beeld op hoe je wilt werken aan het thema jeugdhulp en vrije tijd. Je hebt een duidelijk zicht op welke partners je wilt betrekken, hoe je wilt samenwerken en hebt een helder beeld van hoe te werk te gaan. Je hebt al voldoende mensen overtuigd van het belang van vrije tijd.

Schakel 2 – Verken je lokale situatie of context: Na deze verkenning heeft de stuurgroep een duidelijk overzicht van belangrijke actoren binnen de gemeente en de regio en heeft het voldoende input verzameld van de verschillende stakeholders om het traject vorm en richting te geven.

Schakel 3 – Formuleer prioriteit en missie: De derde schakel sla je over als je al een duidelijk afgelijnde probleemstelling hebt die gebaseerd is op actuele informatie over de drempels, noden en mogelijkheden, waarrond oplossingen kunnen worden gezocht in schakel 4.

3 tips:

1. Probeer niet te snel te gaan: maak echt tijd vrij. Er zit enorm veel waarde in elkaar te leren kennen, netwerken op te bouwen en te investeren in sociaal kapitaal.
2. Probeer niet alles zelf te doen. Werk samen en maak dus samen tijd vrij.
3. Je kan vanaf tool 1 starten in alles dat we hier aanbieden, maar je kan gerust ook halverwege inpikken. Alles is afhankelijk van wat er in het verleden allemaal al is gebeurd, hoeveel tijd en middelen je nu hebt en wat je doelstellingen zijn.

Samenwerken met oog voor ethiek

Doelstelling: bieden van handvatten en houvast om op zo'n manier met partners uit andere contexten en beleidsdomeinen heen samen te werken dat het belang van kinderen en jongeren steeds voorop blijft staan.

Doelgroep: alle betrokken actoren in het partnerschap

Werken met mensen, dus ook met kinderen en jongeren, vraagt altijd een bewuste reflectie op de keuzes die je maakt. Dat vraagt een ethische basishouding, waarbij je het belang van kinderen en jongeren steeds voorop plaatst. Doorheen de jaren werd in verschillende contexten die ethische basishouding vertaald naar een vaste deontologische code. Als je gaat samenwerken met partners uit diverse beleidsdomeinen, contexten of sectoren merk je dat er spanning op die deontologische codes kan staan. Daarom werkten we handvatten, tips en reflectievragen uit.

1. Samenwerken is een middel, geen doel op zich
2. Kinderen en jongeren zijn evenwaardige partners in de samenwerking – werk met hen, niet enkel over en voor hen
3. Ga met alle partners in gesprek over de ethische dimensies van het project – dus ook met kinderen en jongeren
4. Ga niet op zoek naar dé universele juiste aanpak of keuze. Werk afgestemd op de betrokken kinderen en jongeren
5. Zet het belang van kinderen en jongeren steeds voorop
6. Ga zorgvuldig om met informatie
7. Wees betrouwbaar, betrokken en transparant – de basis van alles.

Dit deel is essentieel voor het gehele traject en voor elke samenwerking, daarom vind je [hier](#) alle handvatten, documenten en informatie terug.

3 tips:

1. Besteed hier voldoende aandacht aan doorheen het proces. Zie ethiek of deontologie niet als een afvinklijstje, maar neem tijd om (zelf)bewust na te denken over de keuzes die gemaakt worden.
2. Ga in dialoog met elkaar. Ga spanningen niet uit de weg, maar praat erover en zoek samen naar een oplossing of middenweg.
3. Heb geen schrik om je handelingsruimte te gebruiken. Werk volgens de geest van de codes, niet (alleen) volgens de letter ervan.

Vergroot je draagvlak

Doelstelling: draagvlak creëren voor je project

Doelgroep: lokale trekker en/of stuurgroep

Of je nu vertrekt vanuit een concreet experiment om daarna partners te overtuigen of eerder vanuit een gedragen beleidsbeslissing rond dit thema, je zal altijd partners, burgers en beleidsmakers moeten overtuigen en meekrijgen in je verhaal. Draagvlak voor je project vergroten vraagt een combinatie van wervende communicatie, gerichte netwerking en een duidelijke lobbystrategie.

Het belangrijkste is om je **'why', je waarom scherp te krijgen**. Waarom wil je hierrond aan de slag en wat wil je veranderd zien? De makkelijkste manier om dat te doen is de 5xWaarom-techniek: stel vijf keer na elkaar de waarom-vraag. Na vijf keer zou je tot een scherpe ambitie moeten kunnen komen. Die 'why' kan uiteraard doorheen je proces veranderen of bijgestuurd worden, bijvoorbeeld als meer partners instappen en daardoor extra lagen binnenbrengen.

Start verder vanuit een **analyse van de betrokkenen**: wie zijn je fans en waar zit de weerstand? Luister echt naar de argumenten, ook van de 'non-believers' – niet vanuit een overtuigingsdrang, wel vanuit een oprechte wil om hun mening te horen en te leren van hun beleving. Zet ook in **op connectie maken**, zelfs als dat niet meteen tot concrete stappen leidt. Luister zonder agenda, zonder doel. Leer mensen ook echt als mensen kennen. Die persoonlijke band zal het uiteindelijk makkelijker maken als je tot samenwerking wil komen.

Besteed de nodige aandacht aan je **communicatie**. Breng zowel de cijfers als de verhalen in beeld. Laat zien waarom, waartoe en met welk resultaat je acties opzet. Zet in op narratieve en visuele elementen. Combineer in je communicatiekanalen en in de boodschappen, zo spreek je een breedte aan karakters aan. Gebruik ook het ontwikkelde materiaal van [Maak Tijd Vrij](#) om partners warm te maken en te overtuigen van het belang van jouw project.

Een volgende stap is om actoren effectief tot **actie te laten overgaan**. Dat kan je doen door in je boodschap al concrete actie-vragen te steken, door noden te benoemen, door te laten zien hoe partners kunnen bijdragen en door zelf actie te initiëren en van daaruit nieuw initiatief te laten groeien. Probeer dit vrij snel mee te nemen in, bvb. overlegstructuren, die je op zet. Zorg voor gedeeld eigenaarschap en stimuleer engagement, in gelijk welke vorm. Zorg dat het project samen gebouwd wordt, dat het een gedeelde 'effort' is. Zo verzekeren je ook dat het project gaande blijft, zelfs als 1 of meerdere partners zouden wegvallen.

Wanneer je op politiek niveau (financiële) ruimte voor je project wil maken, kom je in een lobbyverhaal terecht. Maar ook daar gelden dezelfde principes.

3 tips:

1. Besteed hier voldoende aandacht aan van bij de start. Zorg tegelijk dat je inhoud blijft primeren. Een goed project vraagt weinig verkoopstechniek, maar moet wel voldoende zichtbaar zijn.
2. Zorg goed voor jezelf. Zeker in de beginfase ben jij mee de spil en draaiende motor. Zorg dat je dit doorheen het traject kan volhouden. Behoed je ook voor energievreters – ga dus niet te veel in gesprek met de grootste non-believers en zet in op de successen die je behaalt. Vier die kleine succesjes ook volop.
3. Verwacht tegenslagen en neem dat ook mee in je communicatiestrategie. Er zal altijd vertraging zijn, het plan zal nooit helemaal zoals voorzien uitgevoerd worden. Zorg dat je daar op voorbereid bent.

Meer lezen:

- [Houtblokken om het vuur te verspreiden](#)
- 'Lobbying for youthwork': <https://www.europegoeslocal.eu/egl-action/lobbying-for-youth-work-essential-skills-for-quality-development-of-local-youth-work/>
- The youth work lobbyist: <https://www.europegoeslocal.eu/wp-content/uploads/2018/05/The-Youth-Work-Lobbyist-Marco-Althaus.pdf>

Gedeelde grond vinden – op zoek naar waarom, waartoe en hoe

Doelstelling: Zorgen dat de neuzen in dezelfde richting staan, zonder een lang en uitgebreid voortraject te doorlopen.

Doelgroep: lokale trekker of stuurgroep

Wanneer je met een project start, heb je zelf al (groten)deels voor ogen waar je naartoe wil, waarom je hier tijd voor maakt en vanuit welk kader je aan de slag gaat. Toch is het geen slecht idee om ook in de opstart van je project al even tijd te maken om die elementen op papier te zetten.

Denk in dit stadium nog niet aan een uitgeschreven visie- en missietekst, maar eerder aan **een one-pager, of een bullet slide** die je gebruikt om alle neuzen in dezelfde richting te krijgen. Je kan ook werken met een canvas of schema als je graag visueel aan de slag gaat.

- Vertrek vooral van de vraag ‘**waarom** willen we hierrond aan de slag?’ Die vraag is immers het hart, de ‘**purpose**’ van je project.
- Ga daarna over naar de **doelstelling en ambitie** van je project. **Wat wil je bereiken?** Hou er rekening mee dat dit voor verschillende partners aangevuld of gekleurd kan zijn vanuit eigen doelstellingen en eigen agenda’s. Probeer te komen tot 1 gedeeld doel waarachter iedereen zich wil scharen.
- Pas in laatste instantie denk je na over de **strategie**, over de **hoe-vraag**. Op welke manier wil je aan de slag gaan? Probeer hier vooral principes naar voor te schuiven, eerder dan methodieken of werkvormen.

Geef bijvoorbeeld aan dat je kinderen en jongeren steeds wil consulteren voor beslissingen gemaakt worden. Wil je graag al je activiteiten wat afbakenen, werk dan met werkwoorden: “inspireren, informeren, connecteren,...” geven richting aan je aanpak, maar laten nog voldoende openheid om nadien werkvormen en aanpak verder af te stemmen op concrete noden en context.

3 tips:

1. Gebruik de 5x waarom-techniek. Stel vijf keer na elkaar de waarom-vraag. Op die manier dring je tot de kern van je doel door.
2. Hou het simpel – zorg dat je in vijf zinnen je motivatie, ambitie en aanpak kan uitleggen. Lukt dat nog niet, dan weet je dat je toch nog een aantal zaken wat moet doorpraten
3. Durf werken met een tijdelijke consensus. Je zit bij de start van je project en hebt nog een lange weg te gaan. Blijf dus niet te lang (maar ook niet te kort) bij deze stap stilstaan. Je moet een gedeelde basis hebben om mee verder te kunnen, je hoeft niet te landen op een uitgebreide missie- en visietekst.

Meer lezen:

- <http://theteamcanvas.com/>
- <https://www.strategischmarketingplan.com/marketingmodellen/golden-circle-simon-sinek/>

